

*Zpravodaj
města Štramberka*

4/2002

V. Petnas
1994

*Redakční rada Zpravodaje města Štamberka
přeje všem svým čtenářům láskyplně Vánoce
a šťastné vykročení do roku 2003.*

O B S A H

Vojtěch Petráš Štamberký motiv, 1972, kombinovaná technika	titulní strana obálky
Vojtěch Petráš Horní bašta, 1994, kresba	2. strana obálky
Ing. Jan Socha Úkoly nastávajícího volebního období	4
Věra Michnová Zprávy z radnice	6
Jak jsme společensky a kulturně prožili poslední čtvrtletí roku 2002	7
Volby ve Štamberku	10
Vánoční rozjímání	11
Bohumil Kresta K dějinám štamberkého kostela	12
Josef Marek Historie štamberké dechovky — I. část	14
Josef Adamec P. Adolf Jašek	16
Vojtěch Petráš Vzpomínky Vojtěcha Petráše — Co se mi nepodařilo	18
Josef Adamec Štamberký klub Masarykovy letecké ligy Kopřivnice	20
Tomáš Adamec Za Jaromírem Bajerem	25
Vojtěch Petráš Chvála štamberkého nářečí	26
ZŠ Štamberk Věž bez začátku bez konce	27
Štamberská zima	27
Josef Adamec Adolf Hrstka a Štamberk — část 8.: Dr. Hrstka a jeho rodina	28
Portrétní fotografie neznámého autora MUDr. Adolf Hrstka	3. strana obálky
Vojtěch Petráš Štamberk, 1987, kresba	4. strana obálky

Z P R A V O D A J M Ě S T A Š T A M B E R K A č. 4 / 2 0 0 2

Zodpovědný redaktor: Aleš Durčák. **Redakční rada:** Karel Hřček, PhDr. Anna Hřčková, Bohumil Kresta, Josef Marek, Věra Michnová, Mgr. Jana Milichová a Vojtěch Petráš. **Jazykové korektury:** Aleš Durčák. Copyright si podržují autoři, kteří rovněž ručí za věcnou správnost jednotlivých příspěvků. Redakce si vymezuje právo stylistických úprav a krácení textu. Nevýžádané materiály zůstávají součástí archivu ZMŠ. Adresa redakce: Muzeum Zdeňka Buriana, Náměstí 456, 742 66 Štamberk, tel.: 556 852 240, e-mail: mic@stamberk.cz. **Vydává:** Městský úřad Štamberk (tisk povolen rozhodnutím č.j. 1217/94–RR–408 referátu regionálního rozvoje Okresního úřadu v Novém Jičíně dne 3. 11. 1994). Vychází: 4× ročně. **Výroba:** Tiskárna a nakladatelství *Beatrix*, Dobrá. Prosinec 2002.

Úkoly nastávajícího volebního období

projev nově zvoleného starosty města na ustavujícím zasedání zastupitelstva města

Ing. Jan Socha, starosta města Štamberka

Vážení zastupitelé, spoluobčané.

Komunální volby ve Štamberku určily poměry sil na další čtyřleté období a dnes na ustavujícím zasedání jsme zvolili do vrcholných orgánů města lidi, na kterých bude ležet tíha následujících čtyř let. Všem dnes zvoleným radním a paní místostarostce chci popřát hodně sil, energie a chuti do další práce. A bude jí nemálo. Dostali jsme od štamberských občanů důvěru, tak ji nesmíme zklamat. Osobně se zasadím o to, aby schopnosti každého člena zastupitelstva byly maximálně využity. Bez ohledu na naše politické směřování mějme na paměti na prvním místě společnou ideologii: město Štamberk a jeho občany. Jsme tu všichni zvolení i zaměstnanci úřadu pro občany, tak jim pojďme sloužit.

Jak jsem pročítal programy všech pěti volebních stran kandidujících v našem městě, je evidentní, že jsou si natolik podobné, že nebude problém brzy v zastupitelstvu schválit volební program na léta 2003—2006. Navážeme přitom kontinuálně na vše pozitivní, čeho bylo od roku 1990 dosaženo.

V souvislosti s reformou veřejné správy budeme muset provést inventuru všech činností, které vykonáváme a rozhodnout, které musíme vykonávat zde ve Štamberku a které můžeme převést do Kopřivnice. Většina občanů asi neví, že mnohé činnosti, které má vykonávat stát, financujeme z městského rozpočtu a to jenom proto, aby se většina agend vyřizovala na našem městském úřadě. I zde se však jeví možnost finančních úspor, které můžeme využít pro řešení priorit rozvoje města. Takže bude třeba sloužit občanům úsporně, ale efektivně.

Je třeba výrazným způsobem posílit samosprávné funkce města, začít se více zasazovat o údržbu a opravu městského majetku, který nám mnohde padá na hlavu. Počítám také s vylepšením personálně technických podmínek a vybavením Služeb města.

Rovněž se zasadíme o to, aby byla řešena doprava ve městě s cílem zajistit větší bezpečnost, pokračovat bude oprava místních komunikací a v krátkém čase rozhodneme o řešení parkování ve městě. Čeká nás poměrně náročná generální oprava areálu přírodního koupaliště Libotín, kterou budeme zřejmě realizovat po etapách, musíme najít smysluplné využití chátrajícího areálu bývalé Oční léčebny.

V souvislosti s připravovanou výstavbou nové cementárny musíme zajistit dozor nad realizací, provozem a dodržením všech podmínek, které jsme

stanovili. Osobně jsem přesvědčen, že při této investici dojde k odstranění dlouho neřešených problémů a veřejnou kontrolou a monitoringem činností těžbařské společnosti budeme pro ni korektním, ale důsledným partnerem. Společnost Kotouč převede počátkem příštího roku do majetku města Národní přírodní památku Kotouč, kde nám nastanou nové úkoly při údržbě lesa a vycházkových tras. Chceme rovněž na jaře otevřít štramberskou naučnou stezku, která tímto územím vede. Cementárna dá regionu i nové pracovní příležitosti a rovněž podpoří drobný podnikatelský sektor.

Jsme připraveni věnovat zvýšenou pozornost čtvrtím města, které se mnohdy cítí poněkud odstrčeny (např. Bařiny, Libotín, Kozina). Zejména tam není m.j. dořešen či vůbec vybudován kanalizační systém. Na druhé straně existuje několik poměrně finančně nenáročných akcí, které při neřešení hrozí přerůst v havárii, které bychom měli velice rychle odstranit (např. padající zídka u přejezdu Kozina, zatékání do sklepů bařinských bytů aj.).

Při všech těchto aktivitách chceme zajistit kvalitní podmínky pro předškolní, školní, ale i mimoškolní výchovu. Musíme pamatovat rovněž na starší a nemocné spoluobčany. Na standardní úrovni udržíme podporu sportu, kultury a cestovního ruchu.

K základní spokojenosti lidí patří, aby měli zaměstnání a bydlení. Kromě podpory výstavbě cementárny a nalezení využití Oční léčebny spojenou s novými pracovními místy, hodláme lépe spolupracovat s místními podnikateli a v dialogu s nimi se pokusíme nalézt vhodné nástroje jejich podpory a sounáležitosti s městem. Kromě údržby a oprav stávajícího bytového fondu se v případě zájmu mladých lidí o bydlení pustíme do další střešní nástavby 6 bytových jednotek (814—815) a nabídneme lokalitu u pískovny a ve dvoře pro výstavbu RD.

Na všechny výše uvedené aktivity je potřeba množství peněz, aby se z nich nestaly pouhé sliby. Využijeme situace, že je město téměř oddluženo a budeme usilovat o získání dalších finančních prostředků ze státních, regionálních ale i evropských fondů a grantů. Určitý příslib materiální pomoci máme i ze strany investora cementárny.

Na tak náročné úkoly máme jen 4 roky, mozky a ruce. Využívejme je proto co nejlépe ve prospěch dalšího dynamického rozvoje našeho krásného města. Aby došlo na slova Dr. Hrstky: Vážíme si všeho, co tu ještě máme.

14. listopadu 2002

Zprávy z radnice

Věra Michnová

Rada města se na svých zasedáních zabývala problematikou komise sociálně zdravotní a bytové, stavem přidělovaných bytů, nezaměstnaností ve městě, činností komise sportu, mládeže a využití volného času, činností komise SPOZ (Sbor pro občanské záležitosti) a oblastí činnosti finančního výboru. Dále přípravou veletrhů cestovního ruchu, činností komise cestovního ruchu, oblastí kultury a činností kulturní komise. Důležitou roli v životě města hrají Služby města Štramberka, které se starají o pořádek a údržbu zeleně na území celého města, také o bytový fond a budovy v majetku města. Byl schválen plán zimní údržby místních komunikací v územním obvodu města Štramberka.

Od 10. 10. 2002 máme v našem městě konečně bankomat Trvalo to pět let, než se podařilo vedení města úspěšně završit své úsilí. Bankomat byl otevřen v hotelu Gong Českou spořitelnou a.s. pobočka Nový Jičín.

Poslední rada města měla bilanční charakter a na pořadu bylo hodnocení roku 2002 a plnění volebního programu města Štramberka za období 1999—2002. Týkalo se to především oblastí dopravního rozvoje, obecního rozvoje, sociální oblasti, životního prostředí, kultury, školství, sportu a mládeže, památek, turistického ruchu, bezpečnosti ve městě, informovanosti a investičních akcí. Bylo vykonáno hodně, ale vše splněno nebylo.

Po roce a půl skončila anabáze kolem cementárny. Po dvojím veřejném projednávání, doplnění dokumentace Ministerstvo životního prostředí ČR dne 16. října 2002 vydalo kladné stanovisko k znovuootevření cementárny.

Ke dni 31. 12.2002 , díky reformě územní veřejné správy, budou zrušeny okresní úřady a od 1.1.2003 se stává město Kopřivnice obcí s rozšířenou působností, do jejíhož správního obvodu byl zařazen i Štramberk.

Jak jsme společensky a kulturně prožili poslední čtvrtletí roku 2002

Věra Michnová, předsedkyně kulturní komise

Měsíc říjen ukončil výstavu z díla Zdeňka Buriana a nová byla zahájena vernisáží 16.10. 2002, a to výstava fotografií vlastních i ze sbírek pana Milana Sochy „Štramberské proměny 1892—2002“.

19. října nabídl štramberskému obecenstvu Orelská jednota Štramberk vystoupení známého slovenského sboru Macabi z Krásné nad Kysucou.

26. října vystoupila v našem Kulturním domě slovácká krojovaná dechová hudba Vlčnovjanka se svým estrádním programem.

28. října se v naší tělocvičně utkaly volejbalové smíšené šestky mládeže v nočním volejbalovém turnaji, který uspořádal Dům dětí a mládeže, pobočka Štramberk.

1. a 2. listopadu proběhly komunální volby do místních zastupitelstev a z nich vzešlo 21 členů zastupitelstva města Štramberka a 14. 11. na ustavujícím zastupitelstvu byl zvolen starosta města Ing. Jan Socha a místostarostka Jindřiška Kundlová, oba ze Sdružení nezávislých kandidátů a dalších 5 členů Rady města Štramberka, a to Ing. Přemysl Hajník (SNK), Ing. Vladimír Skalík (SNK), Mgr. Pavlína Kvasničková (ODS), Ing. Pavel Podolský (ODS) a Mgr. Pavla Jurková (KDU ČSL).

16. listopadu ve spolupráci s TJ Sokol Štramberk město Štramberk pozvalo k vystoupení národopisný, světoznámý soubor Odra TJ Sokol Vítkovice, jehož představení proběhlo v Kulturním domě.

17. listopadu tradiční pouť u sv. Kateřiny i s bohoslužbou v dřevěném kostelíku, který je zasvěcen právě sv. Kateřině.

22. listopadu IX. posezení u cimbálu s cimbálovou muzikou Valašský vojvoda z Kozlovic v sále Kulturního domu s občerstvením a ochutnávkou vín z jižní Moravy, které nabízela firma Galerie vín pod radnicí manželů Střečových. Úvodní slovo měl Alois Cigán.

24. listopadu už to zavonělo Vánoce v Muzeu Zdeňka Buriana. Byla totiž vernisáž už v pořadí 8. výstavy betlémů Štramberské vánoce. Úvodní slovo měla Věra Michnová, perníčky na vernisáž napekla paní Anežka Svobodová, koledy, štramberské i valašské, nám zahráli členové skupiny Ogaři Augustin Hykel, Antonín Hanzelka, Jan Marek a Eva Malíková a zazpívaly členky Chrámového sboru Marie Hyklová, Anna Šimíčková, PhDr. Anna Hřčková, Ing. Dana Marková, Věra Juračáková a Magda Křupalová.

29. listopadu byla velká sláva v sále Kulturního domu, který byl naplněn až k prasknutí. SHDOMŠ (Sdružení hudebníků dechového orchestru města Štramberka) slavilo významné životní jubileum, totiž devadesátiny. K této oslavě přijali pozvání významné osobnosti — hudební skladatelé, dirigenti, hudebníci i zpěváci.. Za taktovkou se vystřídali Alois Cigán, Aleš Kuběna, Vladimír Studnička, Pavel Staněk, Karel Bria, Lucie Možná a Petr Lichnovský. Průvodním slovem koncert provázel MUDr. Mořic Jurečka a občas ho zaskočila Renata Hyvnarová. Jako sólisté se představili ve zpěvu MUDr. Mořic Jurečka, Petra Hromádková, PhDr. Anna Hřčková a dívčí trio Anna Ulrichová, Anna Macháčková a Petra Kramolišová, na trubky Rostislav Bukovjan a Jiří Šmyt, na lesní roh Ing. Libor Ošmera, na pozouny Kamila Dostálová, Aleš Kuběna, Pavel Debeř, Pavel David a Libor Polášek, na pikolu Mgr. Dana Chalupová a na fagot Michal Gemrot. Neotřelým způsobem přišel blahopřát SHDOMŠ i starosta města Ing. Jan Socha.

28. listopadu byla jmenována starostou Ing. Janem Sochou do funkce tajemnice Městského úřadu ve Štramberku paní Eva Veřmiřovská.

Měsíc prosinec je jako obvykle nejbohatší na různé kulturní, společenské a sportovní akce.

1. prosince BG OKTET z biskupského gymnázia v Ostravě svým adventním koncertem potěšil mnohého posluchače. Vystoupili se svým repertoárem duchovních, adventních a spirituálních skladeb v Chrámu Páně ve Štramberku. Pozvání přijali od sbormistra Chrámového sboru Štramberk Pavla Hykla.

4. prosince v Kulturním domě MUDr. Jan Lichnovský, alergolog a imunolog, seznámil laickou veřejnost formou přednášky s problematikou civilizačních chorob, jejich zdrojem, léčbou, prevencí a také představil nový léčebný přístroj Viofor.

5. prosince uspořádali nájemci Chaty dr. Hrstky manželé Bornovi Mikuláše na Trúbě včetně kouzelnického představení a nadílky.

7. prosince Dětský divadelní soubor Divadla pod věží se představil obecenstvu v Kulturním domě pohádkou Jak Kuba učil čerty zpívat a na závěr byla mikulášská nadílka.

A do třetice se nadělovalo v Apolo baru, kde majitelka paní Věra Jiříčková uspořádala pro své zákazníky — pro manžele, kteří se poznali v Apolo baru od roku 1992 a mají děti do 10 let, mikulášskou nadílku.

Ve dnech 7. a 8. prosince nás navštívilo osazenstvo Mikulášských vlaků, v sobotu směr od Valašského Meziříčí a v neděli od Ostravy. Tuto akci každoročně pořádají České dráhy pro své klienty.

8. prosince navštívil naše město velvyslanec Jihoafrické republiky v Praze pan Dr. Noel N Lehoko, který vystudoval v minulosti Univerzitu Palackého v Olomouci a domluví se docela obstojně česky. Velmi se zajímal o život v našem městě a nastínil možnosti průniku zahraničních firem do našeho regionu. Navrhl starostovi města uspořádání setkání velvyslanců, aby měli možnost se blíže seznámit s naším městem i regionem pro další rozvoj zahraniční spolupráce v různých oblastech.

Od 11. prosince začínají Taneční pro dospělé a nepokročilé v Kulturním domě pod vedením tanečního mistra pana Syrka z Kopřivnice a s podtitulkem „v rytmu samby vtančeme do EU“ si mohou všichni zájemci zopakovat taneční kroky a figury pro nadcházející plesovou sezonu.

Vedení města se rozhodlo pro pět setkání s občany našeho města, a to na veřejných schůzích: 1. 12. v ZUŠ Zdeňka Buriana na Bařinách, 4. prosince v DDM Štramberg na ul. Nádražní, 9.12. v Kulturním domě na Náměstí, 11.12. v restauraci Dallas na Novojičínské a 12. prosince v restauraci na Libotíně.

Nejen jídlem živ je člověk, ale mnohý sportovní vyznavač či fanoušek si přišel, nebo přijde na své při ochutnávce, či hlavním chodu sportovních vánočních akcí:

1. prosince DDM Štramberg uspořádal pro neregistrované a mládež tradiční turnaj smíšených čtveřic ve volejbale a na 26. 12. připravil další tradiční Rodinný vánoční turnaj čtveřic,

27. prosince TJ Kotouč Štramberg, oddíl kopané naplánoval na dopoledne turnaj benjamínků a na odpoledne Miš—maš turnaj smíšených družstev mládeže a dospělých,

28. prosince. TJ Kotouč, ZRTV, oddíl malé kopané Viagra team, uspořádal turnaj v malé kopané pro štramberská a kopřivnická družstva,

29. prosince turnaj ulic a dorostu v kopané (TJ Kotouč, oddíl kopané),

30. prosince turnaj žáků a žákyň v kopané (TJ Kotouč, oddíl kopané) a rok 2002 uzavřeme turnajem ve florbale, který pořádá DDM Štramberg spolu s oddílem florbalu.

Ještě nás čeká 26. prosince Živý Betlém v podání divadelních souborů pod režijním vedením Josefa Marka a za spoluúčasti členů hudební skupiny Ogaři a Chrámového sboru.

Veselé Vánoce, veselou mysl, veselé dárky a veselého Silvestra vám přeje Věra Michnová.

Volby ve Štramberku

Věra Michnová

Ve dnech 1. a 2. 11. 2002 proběhly komunální volby. Ve Štramberku se zúčastnilo voleb 1506 voličů, což je z celkového počtu 2 763 oprávněných voličů 54,5 %.

Ve volbách zvítězilo Sdružení nezávislých kandidátů a získalo 8 mandátů, na druhém místě bylo ODS s 5 mandáty, třetí KDU ČSL se 4 mandáty, KSČM se 3 a ČSSD s 1 mandátem. Bylo zvoleno 21 občanů do Zastupitelstva města Štramberka (z nich 7 radních), a to v tomto pořadí:

1. Ing. Jan Socha	772 hlasů (SNK)	radní
2. Ing. Dana Marková	662 hlasů (KDU ČSL)	
3. Jindřiška Kundlová	633 hlasů (SNK)	radní
4. Antonín Kramoliš	622 hlasů (SNK)	
5. Věra Michnová	578 hlasů (SNK)	
6. Ing. Vladimír Skalík	566 hlasů (SNK)	radní
7. Josef Hrček	557 hlasů (SNK)	
8. Josef Vašek	542 hlasů (ODS)	
9. Ing. Přemysl Hajník	539 hlasů (SNK)	radní
10. MUDr. Petr Huvar	524 hlasů (ODS)	
11. Daniel Buzek	448 hlasů (SNK)	
12. Mgr. Pavlína Kvasničková	416 hlasů (ODS)	radní
13. Prof. Ing. Jiří Tůma, CSc.	411 hlasů (ČSSD)	
14. Robert Turský	376 hlasů (ODS)	
15. Mgr. Pavla Jurková	370 hlasů (KDU ČSL)	radní
16. Ing. Jan David	366 hlasů (KDU ČSL)	
17. Ing. Pavel Podolský	366 hlasů (ODS)	radní
18. Stanislav Hejtmančík	350 hlasů (KSČM)	
19. Augustin Hykel	343 hlasů (KDU ČSL)	
20. Zdeněk Jelen	301 hlasů (KSČM)	
21. Bohumil Majer	254 hlasů (KSČM)	

Z důvodu neslučitelnosti funkcí se vzdali svého mandátu Věra Michnová (SNK) a Josef Vašek (ODS) a na jejich místa nastoupili náhradníci Ing. Oldřich Škrabal (SNK) a Antonín Socha (ODS)

Starostou města byl zvolen Ing. Jan Socha a místostarostkou Jindřiška Kundlová.

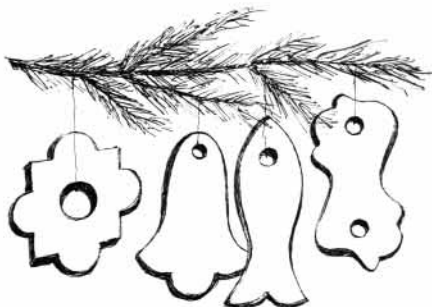
Vánoční rozjímání

Věra Michnová

Měsíc prosinec je ten nejnáročnější měsíc v roce. Nápor na fyzické a psychické síly, ale hlavně útok na naši peněženku. Ve snaze po klidném prožití vánočních svátků trávíme čas před nimi v šíleném tempu. Umýt okna, vyprat záclony, umýt všechno sklo, porcelán, keramiku, vysát prach z knih, koberců, sedaček, vyčistit koberce, popřípadě vymalovat, vytapetovat, upécti cukroví, poshánět dárky, stromeček, kapra, kolekce, vyměnit rozbité baňky, kde jen jsou ty svíčky a řetězy na stromeček a kde je propánakrále ten stojan, přece byl vždycky tady.

Konečně je vše hotovo, byt se svítí čistotou, voní jehličí a vanilka, stoly jsou plné ovoce a cukroví, v televizi dávají jednu krásnou pohádku za druhou a my se těšíme na Štědrý večer. Většina z nás se ani tak netěší na dárky, které dostane (kromě dětí ovšem), ale na reakci těch, které podaruje. Je to velké dobrodružství, jež začíná už brzy ráno a končí tou nejnapínavější dobou po večeři, kdy se zpívají koledy a pije káva a jí cukroví a je klid před bouří, která propukne okamžikem rozbalení prvního dárku. Někdy dojde k souznění obou stran, toho, kdo dává i toho, kdo přijímá. Horší jsou situace, kdy obdarovaný je nespokojen a neumí skrýt zklamání, V tom okamžiku by si každý měl uvědomit, že v dárku je skryto poselství „mám tě rád a chtěl jsem ti udělat radost“, proto zatneme zuby a vykouzleme úsměv a použijme milosrdné pokrytectví. Nás to nic nestojí a tomu druhému uděláme radost.

A než se člověk naděje, je po Vánocích. Tolik úsilí a peněz to stálo a na jednu je vše pryč. Ale přes ony trampoty a starosti se vlastně na toto období těšíme, těšíme se i na ten nekonečný shon a bláznění a na tu chvilku štěstí a radosti, když se rodina sejde doma, všechno voní čistotou a i my máme očistný pocit v duši. A o tom to vlastně je, najít si cestičku ve spleti starostí, ostrůvek klidu, očistnou proceduru na jejímž konci je vyrovnanost, pocit štěstí a sdílení.

K dějinám štramberského kostela

Bohumil Kresta

Letos uplynulo 200 let od slavnostního svěcení (konsekrace) zdejšího farního kostela svatého Jana Nepomuckého. Proto alespoň okrajově zalistujeme v historii jemu blízké.

Nejstarším hradním i farním kostelem ve Štamberku byl kostel sv. Bartoloměje u městských hradeb v západním rohu náměstí. Dosud nám ho připomíná zděná hranolová věž s nadstavbou dřevěné zvonice zasazené do hradební zdi — místním lidem nazývaná „stará věž“. Kdy a kým byl kostel postaven, nevíme. Z dochované kamenné kružby je možno hovořit o době raně gotické. Ale ta mohla být použita snad až při pozdější přestavbě, patrně po požáru, jak usuzují někteří historikové.

Kostel sloužil majiteli panství, posádce strážního hradu, místním i okolním obyvatelům. Tyto raně gotické hrady s tak zvanou útočištnou věží (Trúba), se stavěly ve 13. století a počátkem 14. století. Podle některých historiků původně hrad náležel rytířskému řádu Templářů. Po zrušení řádu (1312) přešel hrad s podhradím a okolními osadami do majetku Lucemburků, moravského markraběte Jana Jindřicha (bratra Karla IV.) Ten obnovil zpustošené podhradí a v roce 1359, na den sv. Barbory, povýšil na město a podle hradu jej nazval STRALLENBERG. Kromě mnoha jiných privilegií nechal město ohradit kamennými hradbami. Po smrti markraběte se vystřídal několik majitelů hradu a panství. V roce 1624 císař Ferdinand II. daroval panství, tentokrát už novojičínsko—štramberské, jezuitskému řádu jako nadační statek pro olomouckou jezuitskou kolej. Ti na památku zachránění zdejšího i okolního lidu před Tatary, které se podle pověsti událo v roce 1241 v předvečer slavnosti Nanebevstoupení Páně, vybudovali na hoře Kotouči dva kostely. První v roce 1669, zasvěcený památce Nanebevstoupení Páně, druhý roku 1688, zasvěcený Povýšení sv. Kříže.

Poutěmi a svým zvláštním kouzlem si hora Kotouč podmanila jezuitského kazatele a literáta Matěje Tannera (1630—1693). Ten v letech 1660—1661 působil v Olomouci jako profesor etiky a kazatel akademie. V té době se zúčastnil velikonočních procesí na Kotouč. Ty ho svou originalitou a vším, co s nimi bylo spojeno, natolik zaujaly, že své dojmy a postřehy zapsal do knihy s názvem „Hora Olivetská“. Její první vydání vyšlo roku 1666 (nedochovalo se) a druhé pak roku 1704. Třetího vydání se Štamberk dočkal až v roce 2001. Tanner v ní kromě náboženského obsahu zachytil počátky Štamberka, místní pověsti, popsal horu Kotouč, kterou nazval Olivetskou a zaznamenal pověst o Tatarech.

Památné poutní kostely na Kotouči z nařízení císaře Josefa II. byly v roce 1786—1787 strženy a poutě zakázány. Na místo kostelů byl na vrcholu ho-

ry postaven dřevěný kříž. Po zničení přírodním živlem pořídili zdejší věřící kříž kamenný na pyramidálním podstavci. Z těžebních důvodů byl v roce 1918 přemístěn nad jeskyni Šipku.

Pro svou zchátralost byl kostel sv. Bartoloměje roku 1782 stržen. Základ pro nový farní kostel byl položen roku 1721 regentem olomoucké jezuitské koleje Karlem Pfefferkornem. Byl vybudován ve vlašském slohu bez věže, jen se „sanktusvěžičkou“ a pro zvony byla ponechána věž starého kostela. Benedikován byl roku 1722 a zasvěcený národnímu světci Janu Nepomuckému a sv. Bartoloměji jako spolupatronu. Konsekrován byl 9. května 1802 olomouckým světícím biskupem Aloisem Josefem, hrabětem z Kolovratů.

Kalvarie v retabulu pochází z kostela Povýšení sv. Kříže. Svátek Povýšení sv. Kříže (14. září), ale zejména slavnost Nanebevstoupení Páně, bývala odpradávná a je dosud slavena ve Štramberku za veliké účasti poutníků ze širokého okolí. Při slavnosti Nanebevstoupení si zdejší věřící lid připomíná Boží pomoc a děkuje za záchranu před Tatary. Na tento den se na svatostánek umísťuje soška Nanebevstupujícího Krista pocházející z kostela na Kotouči. Přestože kostel je zasvěcený sv. Janu Nepomuckému, pouť se ve Štramberku odedávna slaví na Nanebevstoupení Páně. V retabulu ve štítovém nástavci je obraz hlavního patrona kostela sv. Jana Nepomuckého a pod ním atribut — jazyk, pět hvězd a kolem svatozář.

Postranní oltář na evangelijní straně před vítězným obloukem kráší socha P. Marie Neposkrvněné a na protější oltáři socha svaté Barbory, patronky města a horníků, kteří v minulých dobách v okolí Štramberka dobývali železnou rudu. Nad kazatelnou je sousoší s Pannou Marií Nanebevzatou. V kostele jsou varhany o třech manuálech, přestavěné v roce 1987.

Od postavení byl kostel uvnitř i vně několikrát opravován. Věž byla přistavena roku 1907. V roce 1931 byl vymalován mistrem Jano Köhlerem, jehož obrazy dosud zdobí strop a stěny v presbytáři. Při návštěvě kostela neuniknou pozornosti nástrovní malby Zvěstování a narození Krista a nástěnné obrazy sv. Bartoloměje a Mariánský, se štramberskými motivy. V předsíni je v lunetě votivní obraz Panny Marie Orodovnice od zdejšího rodáka Vojtěcha Petráše z roku 1993. Vlevo pak původní misijní kříž a na protější straně socha sv. Jana Sarkandra. Na věž byly v roce 1968 zavěšeny tři nové zvony.

Až budeme kostel opouštět, obraťme svůj pohled na sochu umístěnou do věže nad hlavním vchodem a v duchu poprosme: „Svatý Jane Nepomucký, přimluvej se za nás“.

Historie štramberské dechovky

část I.

Josef Marek

První zmínky o štramberské „plechové“ muzice pocházejí z 90. let 19. století. Další z doby kolem roku 1906, kdy řídící učitel Krečmer učil a zároveň muzicíroval s pěti hudebníky, patrně členy lidové kapely. Bohužel tyto zprávy nejsou potvrzeny zápisy z kronik, jsou to jenom vzpomínky starých Štramberáků.

Teprve v roce 1912 „vystoupil na scénu“ Rudolf Hubeňák, sám aktivní muzikant, který získal 14 hudebníků, které považujeme za základ zdejší dechovky.

Světový válečný požár přerušil v roce 1914 činnost kapely. Po skončení I. světové války se kapela dává znovu dohromady a jejím vedoucím kapelníkem se stává Augustin Socha. Ten rozšiřuje základní kádr o dalších 9 hráčů.

O popularitě a úrovni tehdejší dechové hudby svědčí mimo jiné pochvala Leoše Janáčka, který si ve Štramberku na náměstí v doprovodu MUDr. Adolfa Hrstky vyslechl směs z „Její pastorkyně“. Tu sestavil se svolením skladatele A. Socha.

Velký útlum v činnosti dechovky nastal po 10. říjnu 1938, kdy byl Štrambersk přičleněn k Německu. V té době se kapelník Socha uchýlil do Rožnova pod Radhoštěm, kde našel zaměstnání na obecním úřadě. Zde našel také příznivější podmínky pro svou muzikantskou práci, než v nacisty deptaném Štrambersku. Po práci se věnoval své velké lásce — hudbě. Až do osvobození řídil Valašskou dechovku a koncertoval s ní často v lázeňském parku.

V těžkých okupačních poměrech se ujal funkce kapelníka štramberské dechovky Josef Hlaváček. Soustředil kolem sebe mladé muzikanty a vychoval četné nadšence pro dechovou hudbu.

Dne 6. května 1945 uvítal tento orchestr sovětskou armádu, která nám přinesla svobodu.

Do Štramberska se vrátil A. Socha a znovu se postavil do čela dechovky. Soustředil kolem sebe své bývalé zkušené muzikanty a v některých nástrojích doplnil scházející hráče mladými. A. Socha vedl kapelu až do roku 1951. V roce 1952, po jeho smrti, převzal vedení hudby opět Josef Hlaváček.

P. Adolf Jašek
*** 14. 7. 1880 Štramberk**
† 11. 1. 1923 Cleveland

Josef Adamec

Štramberk byl vždy městečko, kde zápasila bída s nouzí. Je až neuvěřitelné v jakých poměrech zdejší obyvatelé žili před sto stopadesáti lety. Dnes nemůžeme pochopit, jak se v jedné jizbě rozpadávající se chalupy tísnila početná rodina, mnohdy společně s domácím zvířectvem, v lepším případě s cizím nájemníkem. Stalo by za úvahu kolik významných lidí z takového prostředí vzešlo a jak mnozí své rodiště proslavili nejen v zemích českých, ale daleko za jejími hranicemi. Nelze je všechny vyjmenovat, namátkou můžeme vzpomenout spisovatele a profesora Zdeňka Báru, cestovatele Jiřího Hanzelku ... byly by jich desítky — doktorů, profesorů, vědeckých pracovníků, kněží aj.

Mezi posledně jmenované lze právem zařadit P. Adolfa Jaška, pocházejícího ze staré štramberské rodiny, která tenkrát bydlela ve starém domku v libotínských pasekách čp. 402. Světlo světa spatřil 14. července 1880. Otec Adolf Jašek, tkadlec a matka Klára mu dali jméno Adolf. Otec pocházel z rodiny Jana Jaška a Anny, rozené Benišové, matka Klára byla dcerou Jana Hanzelky a Kláry rozené Jurákové.

Mladý Adolf po skončení školní docházky ve Štramberku vystudoval Gymnázium ve Valašském Meziříčí, později bohosloví v Olomouci. První mši sv. obětoval ve zdejším farním kostele 23. července 1905. Novokněžské požehnání udělil už jenom mamince — otec mu zemřel před dvěma měsíci — a svým pěti sourozencům.

Prvním jeho působištěm byly Tatenice a pak Německé Loděnice ve šternberském okrese. Později byl povolán do Kroměříže za katechetu a tam se stal pravou rukou dr. Ant. C. Stojana v jeho Cyrilo–Metodějských snahách a aktivitách.

Z archivních materiálů se dovídáme, že „... v roce 1921 o svátcích vánočních zde vypomáhal zdejší rodák dp. Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži a jednatel Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Měl po oba vánoční svátky kázání i slavnou velkou a daroval 500 korun na nové zvony. Rozloučil se s matkou a sroazenci a odjel do Ameriky, aby pracoval jako misionář mezi tamními krajaný pro Apoštolát...“

O něco málo víc než rok později přišla z Ameriky smutná zpráva, že tam 11. ledna 1923 zemřel P. Adolf Jašek, štramberský rodák, misionář Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. V clevelandské nemocnici podlehl zápalu mozkových blan. Pohřben je na clevelandském hřbitově Kalvaria ve stínu Sedmibolestné Panny Marie. Ve zdejším kostele bylo rekviem 15. ledna 1923. Maminka ho přežila a nikdy na něj nezapomněla.

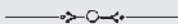
Miast: Boží jsem, co jsem
(1. Kor. 13, 10).

Památka
na
první mši svatou,

kterou obětoval
ke cti a slávě Boží
novokněz

ADOLF JAŠEK,

dne 23. července 1905
ve farním chrámu Páně
sv. Jana Nepomuckého
ve Štamberku.

Nejsladší srdce Ježíkovo
duf mojí spásou.
1300 dn opustků.

Kaňk. a. b. knižtiskárna, Olomoc...

Na fotografiích z archivu p. Augustina Rýdla: památka na první mši svatou,
Adolf Jašek jako bohoslovec a jako voják i jako misionář Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje

Vzpomínky Vojtěcha Petráše

3. část souboru úvah u příležitosti autorova významného životního jubilea

Co se mi nepodařilo

Jako výpomocný učitel jsem po maturitě učil na ľudové škole ve Fridešově na Podkarpatské Rusi. Ve volných chvílích jsem se připravoval na doplňovací maturitní zkoušku v Mukačevě, okresním městě 10 km západně od Fridešova.

Blížil se březnový odvod branců pro presenční službu vojenskou. Městské a obecní úřady vedly evidenci branců a hlásily seznamy rekrutů vojenským správám.

Abych se nemusel kodrcat tak daleko vlakem k odvodu a aby správce naší dvojtřídní obecné školy nemusel po čtyři dny za mne suplovat až do tmy, rozhodl jsem se napsat našim na Skalce, aby na městském úřadě ve Štramберку zařídili změnu místa mého odvodu: Odhlásit mě v Novém Jičíně a přihlásit mě v Mukačevě.

Mamka mi obratem písemně sdělila, že to na radnici zařídili.

V Mukačevě v zámku Palánoku začali s odvody dne 1. března 1932. S náptím jsem očekával pozvání. Čekal jsem marně.

Když už zbývaly jen 3 dny k odvodům, vydal jsem se na cestu per pedes a postolórum, tj. pěšky jako apoštolové.

Závěr je stručný.

— Dostal jsem vynadáno.

— Dostal jsem pokutu 150 Kč. To jest dnešní nominální hodnota 1500 Kč.

— Byl jsem jediný naháč mezi rusínskými naháči.

— Byl jsem jediný střízlivý.

— Páni důstojníci se vztekali.

— Jeden z nich zazpíval vratkému branci kousek tehdejšího hitu: „Počkej, ty budeš litovat, koli spoznáješ svit.“

— Byl jsem uznán za schopného vykonávat vojenskou službu.

— S uznáním se ptali, v které tělovýchovné organizaci jsem cvičil.

— Ujistil jsem je, že v žádné TJ.

— Neodvážil jsem se sdělit pánům důstojníkům, že podám písemnou žádost, abych jako válečný sirotek, v rodině proletářské, bratr byl po španělské chřipce bezmocný invalida a bez důchodu, byl zařazen do náhradní vojenské služby po dobu pouze dva měsíce.

— Po dvou odkladech jsem nastoupil dne 15. července 1934 jako učitel pouze na 14 měsíců prezenční vojenské služby. Ta však byla brzy prodlou-

žena na dřívější dva roky, protože jsme se museli připravit na druhou světovou válku.

— Mrzelo mě, že jsem nemohl aspoň trochu podporovat naši rodinu.

— Dnes nelituji „ztraceného času“.

Poznal jsem kus zvláštního života vojenského, života důstojnického, života velitelského.

— V roce 1974, v září, jsme všichni branci, vojáci, ročník 1912, byli pozváni do Nového Jičína ke slavnostnímu ukončení branné povinnosti. Já jsem odevzdal modrou vojenskou knížku a s ní i vojenskou šarži: Nadporučík.

Vojtěch Petráš — vojín aspirant, autoportrét

Štramberský klub Masarykovy letecké ligy Kopřivnice

Josef Adamec

Nedávno Štramberáci vzpomínali 70. výročí fotbalu v našem městě. Sportovní duch třicátých let se ve Štramberku projevil ve větším rozsahu. O tom nás přesvědčí následující řádky.

Krátce po první světové válce, v roce 1922, byly v sousední Kopřivnici zaznamenány první známky rozvíjejícího se letectví. Ale až 16. srpna 1934 se v kopřivnické sokolovně konala ustavující schůze „Plachtařského odboru Masarykovy letecké ligy v Kopřivnici“. Pokladníkem se stal štramberský rodák Josef Špaček. Činnost odboru se rozvíjela, rozrůstala se i členská základna.

Začátkem roku 1937 už mezi členy odboru patřili i první Štramberáci. Jmenujme alespoň Edu Petráše, Josefa Mikuška, pravděpodobně i Rudolfa Kubicu. Možná stojí za zmínku, že už 4. dubna 1937 Eda Petráš vykonal zkoušku skupiny „A“, o půl roku později, 4. října úspěšně absolvoval zkoušku skupiny „B“ a 8. července 1938 získal pilotní průkaz s pořadovým číslem 197.

V průběhu let 1937 — 1938 — tedy před 65 lety — se i štramberská skupina rozrůstala. Kromě výše jmenovaných do ní patřili: Oldřich Jašek, Augustin Michal i jeho bratr Josef, Pepík Baar, Pepa Hrabovský, Josef Petráš (Edův bratr), Miloš Najvar (z Plaňavy), Pepík Rýdel, Pepa Šrubař...Mezi příznivce plachtění patřili i sourozenci Oldřich a Augustin Jeřábkovi (z Bašty) — alespoň navštěvovali dílnu „u Štekara“, možná i další, nepodařilo se ještě vše dohledat.

Členové štramberského družstva si amatérsky postavili kluzák „Skaut“. Dílnu měli v budově dnešního zdravotního střediska — v místech současné zubní ordinace. Dle vzpomínek pamětníků létali převážně z Bílé hory a startovali tak, že je kolegové na silné gumě, upevněné na stromě, natáhli a vypustili. Staly se i případy nepovedeného vzletnutí či přistání — to se někdy povedlo i do lesního porostu.

Družstvo se zúčastnilo i slavnostního otevření koupaliště 21. srpna 1938. Z pozvánky se dovídáme, že v neděli 21. srpna byl od 8 hodin ráno kluzák vystaven na náměstí a v 11 hodin slavnostně pokřtěn. Starší generace Štramberáků si vzpomíná, že křest kluzáku provedl p. Palichleb z Kopřivnice a první radní p. Julián David flaškou vína. Kluzák Skaut mohl vzlétnout.

Členové plachtařského družstva šli s ostatními občany v průvodu a nad průvodem letěl v kluzáku Eda Petráš. Dolet se mu ale nepovedl, dopadl prý za „Matýskama“, snad na Barkovém kopci.

Známé události vyprovokované Hitlerovou snahou ovládnout svět, činnost Masarykovy letecké ligy ukončily. Ta se obnovila opět po válce.

Na závěr ještě malé připomenutí: pravděpodobně nejstarší člen plachtařského klubu, Josef Mikušek (* 1901), patřil i mezi aktivní hokejisty. Při zápasech ve staré pískovně se často vyznamenal jako brankář. Možná díky zdravému způsobu života a sportovnímu duchu se dožil 85 let.

Následující fotografie dokumentují výše uvedené skutečnosti. (Fotografie jsou staré 65 let.)

Někteří štramberští členové Masarykovy letecké ligy v Kopřivnici. (z doby předválečné):

Zleva: Oldřich Jašek

Augustin Michal (i když více létal jeho bratr Josef)

Pepa Bár (zemřel mladý), bratr Karla Bára, Slava B., Láďa B.

Pepa Hrabovský, v USA

Josef Mikušek

Josef Petráš (Bobin, Buroň)

Miloš Najvar (jeho manžel. byla roz. Strejčková, ve Štramberku bydlel na Plaňavě)

Pepa Rýdel (Burmistr, zemřel mladý)

Eda Petráš

Pepa Šrubař

Všichni jmenovaní patřili mezi ročníky narození 1919 až 1922 (23),

Josef Mikušek byl o generaci starší, *1901.

MĚSTO ŠTRAMBERK

DOVOLUJE SI VÁS ZVÁTÍ KU

SLAVNOSTI ODEVZDÁNÍ JUBILEJNÍHO KOUPALIŠTĚ VEŘEJNOSTI

PORÁDANÉ V JUBILEJNÍM ROCE 20. VÝROČÍ ČSL. REPUBLIKY
V NEDĚLI DNE 21. SRPNA 1938
POD PROTEKTORÁTEM OKRES HEJLMANA VLAD. KADY v BŘETSLAVI ŠCÁVY V NOV. JICINĚ
A ZA ÚČASTI POSLANCŮ A SENÁTORŮ OSTRAVSKÉHO VOLEBNÍHO KRAJE

9. hod. uvítání hostů na náměstí.
10. hod. KONCERT městské hudby štramberské na náměstí.
11. hod. KREST KLUZÁKU mistři odbočky Masaryk. letecké ligy
na nám. - Kluzák vystaven bude od 8. hod. ráno na náměstí.

PORAD SLAVNOSTI V NEDĚLI DNE 21. SRPNA 1938.

Dopoledne: O 9. hod. uvítání hostů na náměstí.

- O 10. hod. KONCERT městské hudby štramberské na náměstí.
- O 11. hod. KREST KLUZÁKU mistři odbočky Masaryk. letecké ligy na nám. - Kluzák vystaven bude od 8. hod. ráno na náměstí.

Odpoledne: O 1¹⁵ hod. uva všech účastníků na náměstí, odhad o 1³⁰ hod. odchod ke koupališti. (Koupaliště nachází se v lese Libotina.)
Po dobu převodu přiletí kluzáky z Bílé Lhoty ke koupališti.

- O 2⁰⁰ hod. ZAHÁJENÍ SLAVNOSTI starostou město V. Michálkem. Hrád státní slávy - Hymny - Projev protělesní slavnosti - SLAVNOSTNÍ REC. projev mistři obvodu lékař MUD. Funt. St. - Projevy hostů.

- O 3. hod. ZÁVODY mistři záložní, spolek v prostém tělocviku. PRAVECKÉ ZÁVODY. (Koupaliště jen 60 m dlouhé, 25 m široké, až 3 m hluboké.)

- O 4. hod. KONCERT MĚSTSKÉ HUDBY ŠTRAMBERSKÉ

VSTUPNÉ PRO CELODENNÍ SLAVNOST Kč 4 — VČET DÁV.

ÚČAST V PRŮVODĚ V OBCÁNSKÉM OBLEKU
A NÁRODNÍCH KROJÍCH.

VEČER Ohňostroji

Z m ě n y	
Datum	Změna

**MASARYKOVA
LETECKÁ LIGA**

J. Lukeš
předseda.

J. Mikušek
jednatel.

Cís. dist. _____ Cís. skup. **520.**

LEGITIMACE

Pan/í
Slečna *Miloš Najvara*
číslojím čís. 619

je členem místní skupiny
o i *Štramberku.*

M. Mikulec
předseda. *J. Mikušek*
jednatel.

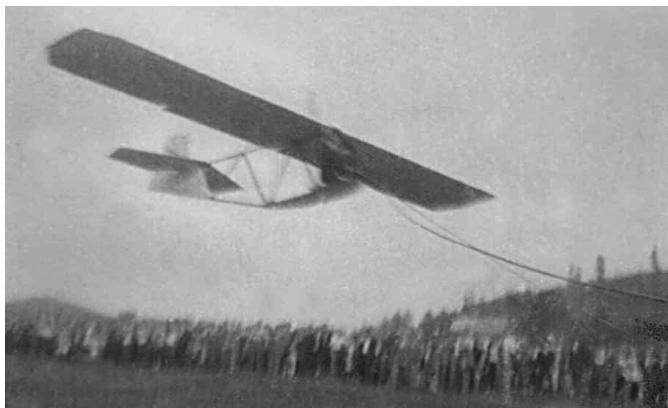
Měsíc	1938.	19	19
Leděn			
Únor			
Březen			
Duben			
Květen			
Červen			
Červenec			
Srpen			
Září			
Říjen			
Listopad			
Prosinec			

Měsíc	19	19	19
Leděn			
Únor			
Březen			
Duben			
Květen			
Červen			
Červenec			
Srpen			
Září			
Říjen			
Listopad			
Prosinec			

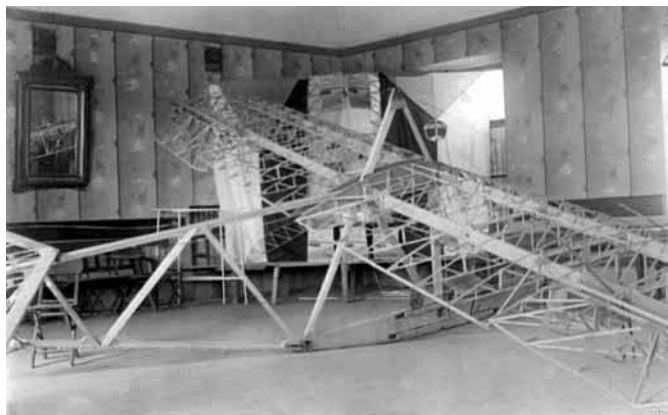

▲ Průkaz jednoho ze členů Masarykovy letecké ligy v Kopřivnici, skupina Štramberk (Miloše Najvara, *1922)
Jednatel je podepsán Jos. Mikušek, jako předseda je podepsán Vojtěch Michálek, tehdejší starosta města. Byl i on členem družstva plachtařů MLL? — Otázka pro čtenáře pamětníky.

◀ Křest kluzáku SKAUT na štramberském náměstí, (21. 8. 1938).

Přelet kluzáku nad hlavami slavnostního průvodu ke koupališti, (21. 8. 1938).

Stavba kluzáku v dnešní budově zdravotního střediska, (rok 1938).

Skupina členů štramberské odbočky Masarykovy letecké ligy v Kopřivnici. Vlevo znak se symbolem Štramberka.

Prameny:

Vzpomínky pamětníků

Kronika Masarykovy letecké ligy v Kopřivnici

Foto: soukromý archiv p. M. Najvara a p. J. Adamce

V únoru 2003 bude v Muzeu Fojtství v Kopřivnici otevřena výstava o plachtění v Kopřivnici a okolí.

Za Jaromírem Bajerem

Tomáš Adamec

Dne 24. září 2002 zemřel v Praze ve věku 81 let pan Jaromír Bajer, štramberský rodák, za druhé světové války příslušník československého zahraničního vojska.

Po okupaci zbytku Československa odešel v létě 1939 jako mnozí čeští vlastenci ilegálně do zahraničí, aby bojoval proti nacismu a za osvobození své vlasti. Jeho cesta vedla přes Polsko do Francie, kde se na jaře 1940 poprvé zúčastnil bojů s německými jednotkami. Francie však během několika týdnů podlehla Hitlerovým armádám a Jaromír Bajer (Kuba) se spolu s dalšími československými dobrovolníky musel evakuovat do Velké Británie. Zde vstoupil do řad 311. čs. bombardovací perutě a po absolvování základního výcviku začal jako telegrafista a střelec létat nad Německo s cílem bombardovat strategické cíle. Jelikož peruč měla velké ztráty, byla její operační činnost změněna. Od roku 1943 jí připadl úkol hlídkovat nad Atlantským oceánem a v Biskajském zálivu a napadat německé ponorky.

Po válce se Jaromír Bajer vrátil do osvobozené vlasti. Jako západní voják se však dostal do problémů s novým poúnorovým režimem, byl propuštěn z armády a mohl vykonávat pouze zaměstnání, která mu byla povolena či přikázána.

Žil v Praze, na rodný Štamberk však nikdy nezapomněl a jezdil sem každoročně na letní pobyt. V posledních několika letech mu však velké zdravotní problémy dovolovaly již jen písemný či telefonický kontakt se známými a kamarády. Z rozhovorů byl znát velký smutek, že mu zdraví neumožňuje se do rodného města ještě alespoň jednou podívat. Poslední telefonát (už od jeho syna) přinesl zprávu nejsmutnější.

Jaromír Bajer se svou činností v období druhé světové války zařadil po bok významných štramberských rodáků.

Čest jeho památce.

Jaromír Bajer
jako zahraniční
voják

Jaromír Bajer při jednom štramberském pobytu

Chvála štramberského nářečí

Vojtěch Petráš

Už brzo tomu budou tři roky, co jsem začal chválit ve ZMŠ štramberský dialekt a vyjmenoval jsem jeho osm vynikajících znaků. Třetí z nich byla znělost. Na ní záleží zřetelnost a srozumitelnost každého jazyka.

Nejněžlejší jsou samohlásky. Kam se poděla ta šestá, poslední samohláska y?

V roce 1965 byly učitelky naší základní školy ve Štramberku pobouřeny instrukcí (poučením a příkazem), aby se žáci naučili vyjmenovat samohlásky a, e, i, o, u. Samohláska ypsilon se nemá probírat, protože y se nevyslovuje. (?) To jsem slyšel poprvé v životě.

Mám ve skříni učebnici, která má název Gebauer — Ertl, Mluvnice česká, datum vydání rok 1926, pro školy střední. Dychtivě jsem ji (po mnoha letech) vytáhl na světlo denní a v ní hledal něco, co jsem nikdy nepotřeboval. Na straně 34 v kapitole šedesáté čtvrté jsem se dočetl, že hláska i se píše písmenem i nebo písmenem y.

Hlásku y (prý) máme zachovánu v písmě, ale ve výslovnosti (prý) se všechna y vyslovují jako i. V některých nářečích moravských (prý) mají sice dvojí i (i—y), ale výslovnost širokého y jest poněkud jiná, než byla výslovnost staročeského y.

Ruče připomínám, že naše štramberské ypsilon je nejen široké, ale také hluboké a sametově jemné. Nevěřím, že výslovnost štramberského y je poněkud jiná, než staročeská.

K poznámce, že všechna y se vyslovují jako i, mám další poznámku, že i ta i se od Moravské brány až po Aš vyslovují rozličně. Kromě běžného čistého i často slyšíme v televizi, v rozhlasu a jinde:

nedbalé, odbyté i,

rozšířené i (Merka, investice, enformace, Ersko ...),

bučivě temné i (Babeta šla do světa a něco slíböla),

němé i (je paradoxně také i, píše se, ale nevyslovuje se).

Pokračování příště.

Věž bez začátku, bez konce

My ve Štramberku máme jednu raritu. Nikdo jiný ji nemá. Ptáte se, co to může být? Je to velká kulatá věž zvaná Trúba. Tyčí se od nepaměti na Zámeckém vrchu. Ze třídy ji nevidím, ale máme tu kalendář, kde je vyfoce-na v celé své majestátnosti. Vypravíme se na ni. U její paty najdeme Jaroňkovu útulnu, kde si můžeme zakoupit suvenýry, občerstvení, ale především vstupenku. Pak již projdeme úzkými dveřmi do jiného místa i času. Točitými schody stoupáme stále výš a výše, až se dostaneme až na rozhlednu. Podíváme se z otevřeného okna dolů a pod ním nic. Náš pohled padá do bezedné hlubiny. Zadíváme se dopředu. Dohlédneme opravdu daleko, až na mlhavý obzor, kde se matně rýsují vrcholy Beskyd i Jeseníků. Nemusíme však tak daleko. Přímo pod námi se leskne hladina přehrady, vystávají kopce, domy, naše škola, lavičky s odpočívajícími turisty. Kdybych pustila papírovou vlaštovku, mohla bych hezky dlouho sledovat, jak letí.

Trúbu je vidět z každého místa ve Štramberku. Právě proti ji tu podle po- věsti rytíři postavili. Chtěli se s ní pochlubit a ukázat závistivcům. Třeba těm, kteří sídlili na Hukvaldech a Starém Jičíně. Pak už mohl pán Štram- berka shlížet ze své kulatiny na své i jejich panství. A my všichni to můž- me prožívat dodnes. Stačí nám k tomu jen dobré nohy, dostatečný dech a ostříží zrak.

Napsala žákyně VII.A ZŠ ve Štramberku Monika Geryková

Štramberská zima

*Když zima na Štramberk dopadá,
sněhu je tu záplava.*

*Ptáci se do jeskyně schovávají
a celou zimu s netopýry přečkávají.*

*Školáci jdou do školy,
na čepicích sněhovou bambuli.*

*Děti na přehradě bruslí,
batolata se vezou z jeslí.*

*Holky, kluci sáňkují a bobují,
a vesele se i v zimě radují.*

*Někteří iglú tvoří,
do sněhu se po krk boří.*

*A když den se chýlí ke konci,
zapadající slunce sahá po zvonci.*

*A pak hurá do pelíšku,
pohádkovou otevřu si knížku.*

Ondřej Lošák 6. třída
ZŠ Štramberk

Adolf Hrstka a Štramberk

část 8.

Dr. Hrstka a jeho rodina

Josef Adamec

Už bylo vzpomenuto, že MUDr. Adolf Hrstka zahájil svou lékařskou praxi ve Štramberku 1. listopadu 1893 v domě čp. 38 na náměstí. Dlouho sám nezůstal, zahleděl se do očí Marie Baarové, jejíž rodina bydlela v čp. 10 na protější straně náměstí. Uběhl sotva rok a půl od Hrstkova příchodu a v matrice oddaných za rok 1895 přibyl další zápis:

29. 4. 1895

Ženich: MUDr. Adolf Hrstka, narozen 7. 3. 1864 v Klešicích, bytem Štramberk čp. 38, obvodní lékař ve Štramberku, svobodný syn Jana Hrstky, hospodského v Klešicích v Čechách a jeho manželky Anny, dcery Františka Salvického, sedláka z Klešic.

Nevěsta: Marie narozená 5. 10. 1873, bytem Štramberk čp. 10, svobodná dcera Josefa Baara, obchodníka ve Štramberku a jeho manželky Marie, rozené Jan Steiger, tkadlec ve Fulneku.

Nevěsta Marie měla o rok staršího bratra Josefa (pozdějšího řídícího učitele a otce profesora a spisovatele Zdeňka Bára) a mladšího bratra Emila, učitele. Jedna její sestra — z otcova prvního manželství — Klára, byla provdána za Josefa Hykla, hostinského a mlynáře. Z manželství Josefa Hykla a Kláry se narodila dcera Marie (1878), v roce 1900 provdána za Augustína Rašku, učitele a kronikáře, syn Josef (1879), pozdější řídící učitel a syn Emil (1887), který se stal mlynářem.

Sňatkem se dr. Hrstka spříznil se starými štramberskými rody (jejich rodokmeny sahají do pobělohorských dob) a toto příbuzenství jej ke Štramberku, jež se mu stal druhým domovem, ještě více připoutalo.

O rok později, 12. června 1896, mladá Hrstkova rodina přivítala první přírůstek — syna Oldřicha. Ten se později jako bankovní úředník v Ostravě aktivně zapojil do odbojové organizace Obrana národa, byl zatčen a 27. května 1943 popraven. Byl ženatý, bezdětný.

Krátce před vánočními svátky, 21. prosince 1900, se manželům Hrstkovým v čp. 38 na náměstí narodil druhý syn, Břetislav. O něm se mnoho neví, byl herec a žil bohémským životem. Poslední zprávy hovoří, že koncem čtyřicátých let se jako ředitel pražského divadla Akropolis spolu s jinými kolegy přesunul do Mnichova do začínající rozhlasové stanice Svobodná Evropa, kde pracoval jako ředitel ve vysílacím studiu. Zemřel koncem sedmdesátých let, není známo kde, schází informace o jeho rodině.

13. ledna 1910 se Hrstkova rodina rozrostla o třetího syna Jaromíra. Nadějný student byl ve svých 19 letech stížen tuberkulózou. Veškerá léčba se ukázala jako neúspěšná. Jeho smrt a vlastní zdravotní potíže vedly stárnoucího Hrstku k rozhodnutí, že skončí s lékařskou praxí ve Štramberku a odejde za nejstarším synem do Ostravy.

Jaromír se na rozdíl od starších bratrů narodil v čp. 474 — do svého nově postaveného domu se manželé Hrstkovi nastěhovali v roce 1904. Z Pozemkové knihy se dovidáme, že *na základě kupní smlouvy ze dne 31. 1. 1903 se právo vlastnictví pro dr. Adolfa Hrstku k polovici a Marii Hrstkovou k polovici vkládá (parc. 490 a stavební parc. č. 512)*. Předchozí majitelé Josef a Kateřina Petrášovi ze Štramberka č. 338, kteří pozemek, užívaný pravděpodobně jako zahrada, vlastnili od 3. 10. 1896. Dnes můžeme obdivovat jak krátká doba uplynula od sepsání kupní smlouvy k nastěhování do nového domu!

Dr. Hrstka opustil Štramberk po 37 letech působení. V únoru 1930 se rozloučil s místem, pro něž udělal tolik záslužného. Noviny a časopisy, jež zaznamenaly tuto událost, nazvaly jej „dobrým geniem Štramberka a propagátorem krás a umění na Valašsku“. Při odchodu ze Štramberka daroval všem přátelům a známým na památku obraz s motivem Štramberka se svým motto: *Vážme si toho, co tu ještě máme — památce mé štramberké vidiny*. Dr. Adolf Hrstka.

19. května 1931 se nesla Štramberkem smutná zpráva: Dr. Hrstka v Ostravě zemřel! 25. května byla urna s popelem zesnulého uložena do rodinné hrobky na štramberském hřbitově. Asi pětitisícový zástup občanů ze Štramberka a okolí přišel vzdát poslední poctu svému obětavému lékaři, vzornému spoluobčanu, kulturnímu pracovníku neobyčejných a mimořádných kvalit.

Atmosféru chvíle posledního rozloučení vystihují slova z jedné rodinné kroniky: *„... prapory národních barev vlály z Trúby, ze škol i soukromých domů, všechna pouliční světla hořela, za okny chalup plály rozžehnuté svíce. Všechny spolky, Sokolové, Orli, DTJ, hasiči ve slavnostních krojích a s prapory, žáci a učitelstvo obou škol a všichni občané štramberští jej provázeli na poslední cestě. Žádný z bývalých pánů Štramberka nebyl pochován s takovou úctou jako dr. Hrstka. On, který byl jeho objevitelem a vtiskl mu navždy pečeť krásy, které vždy tak rád sloužil. Ano, on, který byl za svého života skutečným pánem Štramberka, pánem všemi milovaným ...“*

Dr. Hrstka byl vždy uvědomělý Čech státoprávně pokrokového vyznání. A vždycky přímý, charakterní muž, sociálně uvědomělého srdce. Přemnoho pacientů ze Štramberka a okolí by mu mohlo dát nejvýmluvnější vysvědčení. Humánní odbornou působností a veřejnou prací se záhy zapsal do srdcí zdejších obyvatel, svým vyvinutým citem pro národní potřeby kraje se zařadil mezi zdatné pracovníky. Utlačované češtví v Novém Jičíně, ohrožená Kopřivnice, všude pronikající vlna germanizace burcovaly Hrstku k obraně. A on poslechl, bojoval neohroženě a zvítězil.

I v dnešní době si můžeme položit otázku jak je možné, že jediný muž vykonal tolik práce, na kterou by dnes nestačilo několik spolků? Dr. Hrstka byl muž podnikavý, rázný, nebojácný a odvážný. Své záměry také sám prováděl, nikoho se netázal a přicházel vždy s hotovou věcí — ostatní se už pouze vyjadřovali k hotovému dílu. A dobře tak činil! Kdyby čekal na schválení příslušných orgánů či jednotlivců, neuskutečnil by ani čtvrtinu svých dobrých plánů. Ovšem tak mohl jednat jenom — Hrstka!

Dr. Hrstka byl rodem Čech, srdcem Moravan, osudem Štramberák. Přišel sem jako mladý muž a za dlouhá léta zde zestárl. Jako lékař běhal z kopce do kopce — ve Štramberku není rovného místa ani co by šáteček prostřel. Třicet sedm let se stýkal s dělníky a jako lékař jim byl více přítelem než pá-nem. Dvě tři dělnické generace vyrostly pod jeho lékařskou péčí. I jako sta-rostta se opravdu staral. Pomohl městu opatřit vodovod s dobrou pitnou vo-dou, vystavěl nádhernou školu, jaké nebylo široko daleko, usiloval poctivě o to, aby město vzkvétalo, zachraňoval starý ráz města, jeho památné domy a chalupy.

Je třeba i připomenout, že se dostavily i chvíle, kdy dr. Hrstkovi bylo těž-ko mezi štramberskými kameny na zemi a mezi horšími kameny v lidských ňadrech. Několikrát se chystal na lepší a pohodlnější chléb „do kraje“. Ale nedovedl se utrhnout — miloval Štramberk, ač byl „cizák“ z Čech, miloval město, skály i zdejší lid — přes všechno, co mu nevzdělanci a sobci natropi-li špatného. I je měl rád a hned se smířoval, věděl, že je tak všude v životě.

Na dr. Hrstku se znamenitě hodila Hálkova slova: „Jen zevšednět nám ne-dej, Bože!“

Hlavní prameny:

Opavský týdeník 28. 10. 1893

Kronika pí Františky Martináskové

Československá rezervace Národní park Štramberk — Kotouč, 1920

Dokumenty o činnosti Lípy (v době pořizování výpisů uloženy v OSA Nový Jičín pobočka Příbor, zatím nezařazeny signaturou)

Kravařsko, Jičínské noviny pro poučení a zábavu českého lidu, vycházely od r. 1902

Lidové noviny, Brno 6. 3. 1895 (archiv Příbor)

Pamětní kniha města Štramberka

Kravařsko, roč. X., leden 1948, str. 4 — 5

Pozůstalost A. Hrstky, OVM Nový Jičín, pobočka Příbor

Radhošť, politický týdeník, 8. 3. 1896

Pozemková kniha, Okresní soud Nový Jičín

Dokumenty naší národní revoluce, roč. I., Praha 1923

Pozůstalost B. Jaroňka, Valašské muzeum v Rožnově

Černá země 1929 — 30, č. 9 — 10

Hykel, Cyril: Štramberk a Štramberáci, Tatrovák 1973

Cínková, Marie: České matiční a menšinové školství v okrese Nový Jičín.

Diplomová práce PF Ostrava, duben 1977

Turek, Adolf: Bývalé muzejní spolky na Novojičínsku. VSONJ sv. 39, str. 42

Čtení o Novém Jičíně (MěNV Nový Jičín 1963), Otto, Karel: Přehled dějin Nového Jičína do roku 1938, str. 9 — 50

Adamec, Josef: Dr. Adolf Hrstka ze Štramberka, 1993

Vojt. Petráš
1987